

**О. І. МОРОЗ, І. М. ПЕТРУШКА, І. Я. КАЗИМИРА (УКРАЇНА, ЛЬВІВ)
ПЕРЕОРІЄНУВАННЯ ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

*Національний університет «Львівська політехніка»
79013, вул. С.Бандери, 12, Львів, Україна; istr@lpnu.ua*

The main aspects of the education for sustainable development (ESD) have been considered. The importance of education transformation to meet the sustainability goals is shown and the role of higher educational institutions in this process is described.

Освіта відіграє надзвичайно важливу роль у забезпеченні сталого розвитку людства. Проте відмінність освіти у традиційному її розумінні від освіти для сталого розвитку не завжди є очевидною. Поняття ОСР – освіта для сталого розвитку (англ. ESD – education for sustainable development) вперше було описано у «Порядку денному на XXI століття» (англ. Agenda 21 – план дій щодо сталого розвитку, прийнятий ООН у 1992 році на Міжнародній конференції з навколишнього середовища і розвитку у Ріо-де-Жанейро). В одному з розділів цього документу визначено чотири основні аспекти ОСР: 1) вдосконалення базової освіти, 2) переорієнтація існуючої освіти на вирішення проблем сталого розвитку, 3) розвиток суспільної свідомості, 4) навчання і формування навичок, необхідних для сталого розвитку людства.

Покращення базової освіти, зміст і тривалість якої значно відрізняються у світі, має абсолютно різне наповнення у різних регіонах світу. У деяких країнах початкова школа вважається базовою освітою, в інших – 12 років є обов'язковими. Десятиліття ООН з освіти для сталого розвитку сприяло значному прогресу у розвитку базової освіти у світі. Проте збільшення базової грамотності саме по собі не сприятиме сталому розвитку суспільства. Громади та країни, які реалізують цілі сталого розвитку, повинні освіту переорієнтувати на усвідомлення проблем сталого розвитку та пошук шляхів їх вирішення.

Саме на ці аспекти ОСР – переорієнтування освіти, розвиток обізнаності громадян, навчання і формування навичок – повинні звернути увагу заклади вищої освіти. Освіта є суспільно-трансформаційним процесом, який дає людям знання, навички, перспективи та цінності, за допомогою яких вони можуть брати участь і сприяти власному добробуту, а також своїй громаді та країні.

Акцентування уваги громадян на усвідомленні проблем сталого розвитку та пошуку шляхів їх вирішення – це те, що повинно відбуватися протягом усієї системи формальної освіти, починаючи від дитячих дошкільних закладів, початкової та середньої школи і закінчуючи коледжами та університетами. І якщо на рівні дошкільної та шкільної освіти мають формуватися прості навички, наприклад, сортувати сміття, бережливо використовувати ресурси (воду, електроенергію, тепло), то на рівні університетів слід додати цілі розділи, що стосуються збалансованого природокористування та управління природними ресурсами до навчальних програм багатьох дисциплін, та ввести спецкурси з вивчення проблем сталого розвитку.

Сталий розвиток вимагає від населення усвідомлення цілей, аналізу проблем, знань та навичок для досягнення цих цілей. Громадськість, яка поінформована про проблеми і усвідомлює важливість їх вирішення для майбутніх поколінь, може суттєво впливати і допомагати у досягненні цілей сталого розвитку. Навпаки, непоінформовані громади можуть підірвати навіть найкращі програми сталого розвитку.

Світ потребує грамотних та екологічно обізнаних громадян, щоб допомогти країнам у реалізації своїх планів сталого розвитку. Всі галузі – бізнес, промисловість, вища освіта, державні структури, неурядові та громадські організації – повинні заохочувати своїх працівників до навчання у сфері управління довкіллям та природними ресурсами.

Освіта для сталого розвитку – це значно більше, ніж просто знання про навколишнє середовище, економіку та суспільство. Вона акцентує увагу громадян на проблемах сталого розвитку, а через їх усвідомлення спонукає до зміни стереотипів поведінки та до формування навичок енергозбереження, раціонального використання ресурсів, використання відновлюваних джерел енергії та інноваційних природоохоронних технологій. Це, своєю чергою, матиме результатом не лише забезпечення економічно стабільного, екологічно безпечного та демократичного суспільства, але і збереження ресурсів Землі для майбутніх поколінь.